

EBBE KLØVEDAL REICHS DEMOKRATISTA

lørdag 5. juni 2010 kl. 00:00 - 00:00

200 deltagere lyttede grundlovsdag på Vartov. Grundlovsstaler fra Hanne Dahl og Anna Zink Madsen. Den sidstnævnte var vinder af konkurrencen om 'uden grundlovsstale 2010', som Hans Jørgen Bonnichsen havde udskrevet som demokratistafetholder. Stafetten blev givet videre til Carsten Jensen, Jesper Klein holdte takketalen som stedfortræder. Læs her alle talerne og motivationerne og se billederne.

Der blev vekslet mellem gode taler og fællessang. Hans Jørgen Bonnichsen begrundede valget af den nye stafetmodtager som desværre ikke kunne være tilstede, da han befandt sig til en litteraturfestival i de Walisiske bjerge, hvor han skulle præsentere den engelske udgivelse af sin bog "Vi de druknede". [Se Bonnichsens tale her.](#)

Hans Jørgen Bonnichsen

holder overdragelsestalen

Den nye modtager af Ebbe Kløvedal Reichs Demokratistafet blev altså forfatteren Carsten Jensen. Hans takketale blev oplæst af Jesper Klein og det var tydeligt på klapsalverne, at forsamlingen bakkede op om valget af den nye stafetmodtager. [Læs Carsten Jensens tale her.](#)

Jesper Klein holdt takketale på vegne af Carsten Jensen

Præst og tidligere politiker Hanne Dahl holdt en engageret grundlovstale, hvor hun også revsede regeringen og den ekskluderende og hårde politik der føres overfor alle der ikke lige passer til det som er gjort til et normal-dansker begreb. [Læs Hanne Dahls tale her.](#)

Hanne Dahl holder sin tale

Bonnichsen havde som sit demokratiprojekt, i samarbejde med DEO, udskrevet en konkurrence om at skrive ungdommens grundlovstale. Der var indkommet 35 spændende taler og Bonnichsen fortalte om konkurrencen og [præsenterede vinderen.](#)

Konkurrencen blev vundet af 1.r på VUC Sønderjylland hvor Anna Zink Mortensen havde skrevet [vindertalen](#) og holdt den her på Vartov.

Anna Zink Mortensen holder sin vindertale

Demokratistafetten og grundlovsarrangementet varetages i et samarbejde mellem DEO og Vartov.

Bonnichsens tale 2010

Overdragelse af demokratistafetten. Vartov den 5. juni 2010.

Han er sammenlignet med Georg Brandes. Han bor faktisk i den samme ejendom, som Brandes har boet i. Han engang sagt, at "når en dansker har en kniv i hånden, så har han en gaffel i den anden". Og han "har set verden begynde", og "har hørt et stjernesud". Han er født i Marstal. På det seneste hånet og hadsk svinet til af den ekstreme højrefløj og udsat for den dybeste sarkasme og ironiske kommentarer i Berlingske Tidendes "Groft sagt". Han ser skarpt, til tider uforsonligt på verden. Ikke på mennesket, men på de systemer som de lever under, og med stor myndighed taler han systemernes magthavere midt i mod.

Han har fået et utal af priser. På det seneste en stor prestigefyldt international humanitær pris, for sin vilje og evne til at stikke kniven ind hvor det gør ondt, og dreje den rundt. Han fik den for sin kritik af tavsheden, for sin kritik af den måde, danskerne behandler flygtninge og indvandrere på, og af den manglende debat om Danmark som krigsførende nation. Det var Olof Palme prisen. I stedet for at vise vor stolthed over at en stor dansk forfatter var kommet i et internationalt flot humanitært selskab som f.eks. Koffi Annan og Václav Havel blev han har herhjemme nærmest udråbt som landsforræder.

Han var en stor fan af Ebbe Kløvedal Reichs mange "svampe" bøger med kritiske essays tilbage i 1970'erne og har altid anset ham for at være en inspirationskilde.

Han er ikke til stede. Han befinder sig i øjeblikket langt inde i Wales bjerge som deltager i en engelsk litteraturfestival, hvor hans roman "Vi, de Druknedede" skal præsenteres for et stort publikum.

Nu kan det vist ikke længere holdes hemmeligt. Jeg er utrolig stolt over at være kommet i selskab, med så betydningsfuld en person, som forfatteren Carsten Jensen, der i år tildeles

Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet. Dette sker i dybt respekt for hans nævnte indsats og med en tak fordi han provokerende indtrængende minder os om, at vi er blevet for selvtilstrækkelige. At vi går mere op i livsstil og forbrug, end i hvordan vi lever med hinanden og omverdenen. Han maner til udsyn, generøsitet og åbenhed. En revser som er helt i Ebbes ånd.

Jeg mødte ham for kort tid siden, hvor jeg overrakte ham stafetten.
Jeg kan forsikre jer for, at han var både bæret og overvældet.
Hans ord derom. Hans takketale vil nu blive læst af: Jesper Klein.
Hans Jørgen Bonnichsen

Carsten Jensen takketale 2010

Kære alle sammen.

Prøv at forestille jer et smil, der på engang er undskyldende, sårbart, en lille smule bedrøvet og så dog alligevel fuld af et ukueligt lyssyn.

Forestil jer et ansigt fuld af udtryk, der kan minde om Benny Andersens digte omsat til stilfærdig mimik.

Forestil jer en mand, der taler lige så meget med sine pauser som med sine ord.

Forestil jer en beskedenhed, ikke af den lurende slags, der udspringer af en vaklende selvfølelse, men i stedet er en beskedenhed i slægt med blufærdighed.

Forestil jer alt dette, og så vil I med det samme vide, at der her gemmer sig en form for danskhed, der ikke har brug for højlydt at proklamere sig selv eller se ned på andre for at bekræfte sig selv.

Så behøver I heller ikke forestille jer mere. For manden, der repræsenterer alt dette, står foran jer: Hans navn er Jesper Klein, og det er for mig en stor glæde, at det netop er ham, der i mit fravær skal læse min tak op, når jeg i dag får overdraget demokrati-stafetten.

Jeg står i livsvarig gæld til Jesper Klein. Jeg har set ham på skærm og lærreder, siden jeg var teenager, og hver gang jeg ser ham, bliver jeg mindet om det, som jeg synes er det bedste ved det land, jeg lever i, og som jeg vil kalde skrøbelighedens stilfærdige styrke.

Stafetten gives til mig i Ebbe Kløvedal Reichs navn. Også han er en slags livsledsager. Jeg fulgte hans forfatterskab, især i de for mig så afgørende dannelsesår i 70erne og 80erne. At læse hans krøniker fra Svampens tid var for mig en læreplads i offentlig debat. Så fantasifuldt, så blomstrende uforudsigeligt, så engageret og indsigtfuld kunne det gøres, så på en gang lydhørt og samtidig personligt.

Ebbe Kløvedal Reich var altid søgende, i mange retninger på en gang, men det var også en tid, der tilbød mange livs- og verdensforklaringer. Stejl var han aldrig, i stedet frugtbart og stædigt uafklaret, rummelig i en grad, så man nogle gange spurgte sig selv, hvor meget et menneske i grunden kan indeholde uden at sprænges.

Jeg glemmer aldrig hans bekendelse til marxismen-leninismen trykt i Information engang i 70ernes midte. Den noget uventede bekendelse til en af de mest selvmorderisk dogmatiske, åndeligt indsnævrede tankegange, der lader sig opdrive, var vel et forsøg på at finde et bindende, forpligtende standpunkt, en slags åndelig afmagringskur midt i al den forslugne rummelighed.

Læs essayet, og du får essensen af Ebbe. Det begynder rigtignok med en afsked med de gamle anarkist-venner og ender så alligevel i det rene anarki. For der er simpelthen ikke den gruppering, bevægelse eller det parti fra midten og udad mod venstre, Ebbe Reich ikke kan finde noget godt i, og han ender med opgivende at slå ud med arme og ben og bede tante Rosa om at hjælpe sig. Og hvem er så tante Rosa? Det er Rosa Luxemburg, den frit tænkende tyske marxist, der før hun blev myrdet, slog fast, at frihed altid kun er frihed for anderledestænkende.

Ebbe Reich sværmede for Mao, men det var vistnok mest, fordi han antog ham for en slags kinesisk Grundtvig. I dag ved vi, at Mao var en koldsindigt manipulerende masse-morder. Betyder det så, at Ebbe Reich hører til den kategori, højrefløjen triumferende kalder

“intellektuelle, der fejlede”, fordi de gjorde fælles sag med diktaturer?

Går vi til roden af Ebbe Reichs engagement, var han altid forpligtet på demokratiet og samtalen. Han var den inkarnerede samtale, tværs over classeskel, tidsaldre, traditioner og kontinenter og havde han levet i dag, havde han sikkert forsøgt at omvende muslimerne i Danmark til sufismen, Islams store tradition for åndelig mystik.

Jeg kender mennesker, der priser ytringsfriheden, men helst den ubrugte, for den uoverskuelige samtid kompromitterer os altid på den ene eller anden, ofte helt uigennemskuelige måde, og disse mennesker foretrækker at sidde på afstand af deres egen tid og vente på, at den skal afklare sig selv, så de i bagklogskabens selvretfærdige lys kan begynde på deres fordømmelser.

Sådan var Ebbe Reich ikke. Generøse mennesker kan også gå fejl. Det er en del af deres generøsitet, deres evige vekselvirken med tiden, og uden dem ville vi stå stille. At gå er for et øjeblik at slippe jordforbindelsen, i hvert fald med den ene fod, og så finde den igen. Og Ebbe Reich var en mand, der gik. Og gik. I mange retninger. Men aldrig væk fra demokratiet.

Der er en tredje mand, der er grunden til, at jeg står her i dag. Det er Hans Jørgen Bonnichsen, den nu pensionerede chefkriminalinspektør i Politiets Efterretningstjeneste. Det er fra Bonnichsen, jeg modtager stafetten, og det gør mig særlig stolt at modtage den netop af ham.

Når jeg ser Bonnichsen optræde i medierne eller læser hans bog Frygt og Fornuft er der tre dyder, der falder mig ind: Saglighed, integritet og besindighed.

Saglighed, fordi Bonnichsen altid ved, hvad han taler om, med baggrund i sine erfaringer gennem mange år i politi og efterretningsvæsen, og fordi han føler, at viden forpligter. Der er et udtryk på det danske sprog, der hedder at handle mod bedre viden. Det siges ikke åbenlyst, men underforstås, at det skal man ikke gøre. Bonnichsens viden er aldrig bedreviden. Det er den ægte bedre viden, og han handler ikke imod den, men i overensstemmelse med den, når han lader sine vægtige ord lyde i debatten.

Integritet er Bonnichsens anden dyd. Han føler sig ansvarlig over for det demokrati, hvis linjevogter han er sat til at være. Han forfalder aldrig til det nemme synspunkt, at man bedst forsvarer demokratiet ved at suspendere det.

Besindighed er hans tredje dyd. Bonnichsen har valgt det vanskeligste, hvis man vil skabe lydhørhed for sine synspunkter, at appellere til fornufte frem for den frygt, som så nemt lader sig vække, og som, når den først er vakt, er umulig at blive af med igen.

Vi kender alle klichéen om the good cop og the bad cop. Den ene skaber tillid hos delikventen, den anden truer ham til at spytte ud. Bonnichsen er the good cop, og når jeg ser og hører ham tænker jeg altid, at han er beviset på, hvor rodfæstet vort demokrati er.

Det er ham, overvågeren, der advarer mod overvågningssamfundet. Det er ham, der bliver bekymret, når borgerne vil sælge deres demokratiske førstefødselsret og vælge sikkerhed frem for frihed. Det er ham, der påpeger faren for, at borgerne frivilligt umyndiggør sig selv i en tvivlsom trygheds navn. Han er efterretningsmanden, der frygter sin egen magt.

The bad cop findes, men det ser i disse år ud til, at manden, hvis rolle det er at true, føler sig mere tiltrukket af politikken end af politiet. Det er blandt de folkevalgte, vi finder the bad cop, anbragt på Christiansborg af et vælgerkorps, der vender ryggen til, når det kommer til de store afgørelser og til gengæld med nidkær omhu vogter over de nærmeste markskel.

Til sammen udgør de tre mænd, den blufærdige Jesper Klein, den vandrelystne Ebbe Kløvedal Reich og den besindige Hans Jørgen Bonnichsen, den ideelle dansker. Vi kan også kalde det den ideelle demokrat.

Jeg er bæret over at modtage demokrati-stafetten i dag, også selv om jeg vist desværre på temmelig mange måder ikke ligner den ideelle dansker. Men noget må I jo have set i mig, og jeg skal i det kommende år forsøge at leve op til jeres tillid.

Indtil også jeg om nøjagtigt et år står her for at give stafetten videre. For det er med stafetter som med demokratier: ingen ejer dem, og de er på en endeløs rejse.
Carsten Jensen.

Hanne Dahls grundlovstale 2010

Jeg er ked af det. Jeg kan ikke levere varen. Jeg kan ikke holde en tale om at fejre Grundloven og demokratiets ånd. Ordene vokser i munden af mig. Tungen svulmer op jeg får kvalme.

I går vedtog regeringen med støtte fra Dansk Folkeparti en lov der gør det muligt at lægge børn ned til 12 år i elektronisk fodlænke for at holde dem hjemme og væk fra såkaldte skadelige miljøer. Oppositionen kæftede op i går, men med ringe troværdighed, da både S og SF har været fortalere for genopdragelses af utilpassede unge.

Ved i hvornår vi sidst har vedtaget en lov, der gælder den samme samfundsgruppe med den type restriktioner?

Det gjorde man i 1600 tallet, med de store fattigforordninger. Christian den fjerdes børnehus og tugthus i et forsøg på at komme fattigdom og tiggeri til livs. Man indførte reformer der forbød almisser, satte fattige og børn i forvaring forbød dem at forlade deres institutioner. Er det der vi er ?

1600-tals lovgivning, så er vi da virkelig kommet bag om Grundloven.

Jeg er ked af det, det er ikke den festlige tale i havde forventet. Men jeg ved simpelthen ikke, hvad det er der sker med vores samfund. Det er simpelthen for klamt. Ligeså klamt som den svamp Ebbe Reich viede sit liv til at bekæmpe, uden at jeg i øvrigt skal tage ham som gidsel for mine synspunkter.

Det klammeste, det er den række af opblæste grundlovstaler der helt sikkert holdes i dag af dem, der i går stemte for denne lovgivning.

De handler om grundloven som garant for grundlæggende demokratiske frihedsrettigheder. De handler om den fuldstændig ligegyldige grundlovsændring der blev gennemført for et år siden, for ikke at tale om de penge der blev spildt på at føre propaganda for den ligegyldige grundlovsændring.

De handler om, at grundlovsændringen ajourfører monarkiet med det omgivende samfund og det er et udmærket signal at sende, når man nu gerne vil markedsføre både termostater, vindmøller og demokrati i fjerne land og dertil bruge Den lille Havfrue, som også var med ved Grundlovens fødsel.

Det er de klamme taler.

Så holdes der sikkert også nogle fuldstændigt ligegyldige taler om brugen for reformer af grundloven og det gammeldags i at både Gud og Konge er med i en grundlov for et moderne demokrati.

Den lov der blev vedtaget i går burde føre til en Grundlovssag. Grundloven ligger til grund for al lovgivning i Danmark, men det er jo yderst sjældent den prøves.

Lige umiddelbart er de to tilfælde, vi vist alle kommer i tanke om; der er Tvind sagen hvor Grundloven tog en gruppe marginaliserede borgere i forsvar.

Og der er Tamil-sagen hvor Ninn Hansen blev fundet skyldig i at have foreholdt Folketinget vigtige oplysninger og dermed overtrådt Ministeransvars-loven. En lov som der ellers ikke har været meget brugt siden.

Det var sager hvor Grundloven var det lovgrundlag, der blev henvist til i dommens præmis. Endelig er der de regulære Grundlovssager - paragraf 20 sagerne, hvor borgere mener at regeringen er for hurtig til at uddele magt til EU og der er sagen om hvilket mandat danske

soldater kan sendes til Irak i krig med eller uden.

Den slags sager kan vist ikke vindes.

Og venner jeg er ked af det: EU og Irak-krig det er vand imod hvad det betyder for vores samfund, når vi vedtager love som den i går. For den føjer sig ind i en perlerække af love, der alle har til hensigt at forherlige et normalborgerbegreb, som ingen normale mennesker lever op til.

Du skal være 24 år for frit at kunne gifte dig hvis din elskede kommer fra et andet land. For det er jo ikke normalt

Du må ikke få mere end to børn, og tro at det offentlige vil hjælpe dig med at forsørge dem, for det er jo ikke normalt.

Du har i øvrigt allerede mistet din bolig og din børnecheck, hvis dine børn har lavet ballade i det boligområde hvor du bor, for det er jo ikke normalt.

Normalt er det; at du gifter dig med en, der har et navn man kan stave til. Det er normalt at få to børn. Det er normalt, at tegne billeder af Profeten Muhammed der ligner en hund der spiser flæskesteg.

Det er normalt, at du sørge for at dine børn laver deres lektier, når de har spist deres flæskesteg og så i øvrigt går pænt i seng når, de har set Disney Sjøv.

Og når børnene er lagt i seng, ser statsministeren voksenfilm og drikker fadbamser og udenrigsministeren tager til Mallorca.

Det er så normalt.

Og kulturministeren sælger P2, så vi ikke bliver udfordret af et stykke svært musik. Hvis du stadig ikke er faldet i søvn, kommer Bjørn Lomborg og læser godnathistorier der handler om at der ingen klimaproblemer er. Og skulle der være nogen, der demonstrerer mod lobbyist finansieret løgn, så sørger politiet for, at de bliver sat på det første tog hjem efter at have tilbragt natten i fultog.

Hvis bare du er normal, så sørger vi for at fjerne alt det der ikke er det.

Det er normalt.

Ja tak: Men det er også åndløst. Det er historieløst. Vi skal ikke bruge krudt på ligegyldige grundlovsreformer, når det råber til himlen at den krænkes i både bogstav og ånd.

Da man i sin tid vedtog Grundloven, var en af de vigtigste ændringer i forhold til tidligere tiders lovgivning, at man med grundloven ville beskytte folket mod magten. Man vidste hvad magt var.

Det var en enevældig konge, der udøvede censur indenfor sit normalitetsbegreb. Afskaffelsen af censuren var den vigtigste årsag til at Grundtvig som står der henne stemte for den. Han havde selv prøvet at være underlagt censur.

I dag har vi Grundlov og en magt der udøver sin magt på baggrund af et normalitetsbegreb der er så indskrænket at det ligner censur.

Jeg er ked af det jeg leverede ikke varen.

Skal jeg sige noget opbyggeligt bliver det gå hjem og få en masse børn, lad dem lytte til Mozart ikke fordi Per Stig Møller ikke vil have det, men fordi de bliver kloge og harmoniske af det. Og opdrag dem til at lave ballade. Vi får brug for alle hænder og ikke mindst hoveder til at anlægge Grundlovssager så der i fremtiden bliver noget at fejre.

Held og lykke med det!

Hanne Dahl

Præsentation af ungdommens grundlovstale.

Jeg vil sjældent glemme Grundlovsdag 2009. Dagen hvor jeg modtog Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet. Det var en stor dag, men også en forpligtende dag, da jeg ved modtagelsen påtog mig at sætte fokus, skabe opmærksomhed på demokratiet.

Jeg har haft mange ideer. Jeg har også forsøgt på at lade mig inspirere af andre, bl.a. af nogle præster. De beskæftigede sig netop med det at skabe opmærksomhed. Deres historie, jeg har lyst til at dele med jer. Anekdote.

Det er nok ikke den form for opmærksomhed, der er brug for. Og jeg vendte derfor tilbage til min oplevelser fra Grundlovsdagen 2009. Jeg talte den pågældende dag ved 3 grundlovsmøder. Et her i København, et andet i Carl Nielsens fødeby Nr. Lyndelse på Fyn og det sidste ved Bovbjerg fyr i Nordvestjylland.

Iøjnefaldende slående var det at se, at deltagerne i møderne var personer over 50. Og hvis man så på, hvem der talte på de mange grundlovsmøder rundt omkring i landet, så var det politikere, kulturpersoner og samfundsdebattører. Jeg manglede de unge. Jeg manglede at høre deres syn på demokratiet og dets forudsætning: Grundloven. Jeg manglede et svar på, om de unge overhovedet følte sig som medspillere i dagens demokratiske debat.

Grundlovsdagen selv gav mig løsningen på stafettens udfordring. Mit bidrag skulle være udskrivningen af en konkurrence blandt ungdomsuddannelserne rundt om i landet, hvor jeg efterlyste en vedkommende, politisk grundlovstale, hvor det var de unges stemme, der blev hørt.

Resultatet blev 35 forskellige taler fra 13 ungdomsuddannelser rundt om i landet. Det har givet et godt og stærkt indblik i hvad de unge går og tænker. Engagerede, indignerede, provokerende og tankevækkende røster om Grundloven som "de gamles lov", tvivl om kongehusets berettigelse, fokus børns rettigheder, globaliseringen, religionsfriheden, på vort forhold til EU, og meget om behandlingen af vore indvandrere og deres vilkår, om dansk politik som et spil om popularitet, frem for problemløsning, og til en konstatering af at: "Grundloven er død. Grundloven længe leve" som kraftig opfordring til en grundlovsrevision, men også en påmindelse om dens nødvendighed.

Det har været en stor oplevelse, ja en tillægsgave, at læse de indsendte bidrag. De vidner om, at vi har en ungdom, der har en aktiv, engageret og velformuleret holdning til demokratiet og grundlovens fremtid. Så for mig var de alle vindere, men en vinder mere end alle de andre, blev Anna Zink Rasmussen fra VUC i Åbenrå. Hendes tale sammenfattede på smukkeste vis summen af alle de gode bidrag. Den understregede med stor styrke, at uden et anstændigt menneskesyn og uden vort engagement er grundloven blot en ligegyldig illusion.

Det har været godt og positivt livsbekræftende at møde en repræsentant for de mange bevidste og ansvarlige unge i Danmark som vi hører alt for lidt om. Ordet er nu dit Anna.

Ungdommens grundlovstale 2010

Vi lever i en tid, der er på alle punkter er præget af globalisering. Som ungt menneske i en verden, hvor grænserne er flydende og Internettet gør det muligt for os på ingen tid at komme i kontakt med mennesker fra hele verden, påvirkes vi af hele verdens samfundsstrukturer og kulturforskelle. Mulighederne kan synes uendelige: Vi har i Danmark ret til en betalt uddannelse i form af SU, og vi kan så at sige vælge og vrage mellem uddannelserne – uden at diskrimineres efter social status, køn eller etnisk oprindelse. Netop

dette er skabt på baggrund af Grundloven, der sikrer os lighed: Optagelseskravene dømmes på præstationer og ikke på hudfarve eller familieforhold.

Grundloven skal sikre en retfærdig behandling af alle mennesker. Den skal sikre, det enkelte menneskes frihed og retssikkerhed. Hvis vores grundlov skal være andet end blot en flot opstillet illusion af uopnåelige ambitioner, er det nødvendigt, at vi engagerer os i vores hverdag. Vi lever i et demokrati, der er absolut afhængigt af mennesker, der vil gøre en indsats. På den ene eller anden måde. Vores lands opbygning på grundlag af Grundloven og med demokratiet, som er parat til at stå med en løftet pegefinger, hvor end vi bevæger os. Den formaner os sig til tage stilling og gøre en indsats. Men hvilken indsats?

Et af de hotteste emner i samtiden er ligestilling. Kvinder skal have en procentdel af topposterne. Der skal være et vist antal kvinder i bestyrelserne. Kvinder skal have lige så meget i løn som mændene. Som ung kvinde græmmes jeg. Jovist ønsker jeg ligestilling, men jeg ønsker ikke en påduttet ligestilling. Jeg vil som kvinde ikke bryde mig om, at jeg bliver valgt i en højtstående post udelukkende fordi, der er en lov, der hedder sig, at der skal være et vist antal kvinder i forhold til mænd. Jeg vil vælges, fordi jeg har arbejdet mig op og fortjener det. Fordi jeg er den mest egnede. Er der en mand, der er dygtigere end mig, så må jeg blive bedre, hvis jeg vil have jobbet. Dette massehysteri omkring ligestilling er en forskruet realitet skabt af angsten for selvransagelse, oprigtig kritik og berøringsangst. Lad os dog bevise, at vi er lige så egnede på fair vilkår. Hvad bliver det næste? At vi om 50 år råber op om ligestilling – for mænd?

Ligestilling for mig er det enkelte menneskes frihed til selv at vælge, hvad vedkommende vil med sit liv. Så lad det være op til den enkelte at kæmpe en kamp, at lave love omkring det, krænker den enkeltes grundlæggende frihed.

Netop nu hvor opgangstider, der har syntes uendelige, er slut, finder vi sammen igen. Vi mindes om vigtigheden ved fællesskabet. Vigtigheden ved at hjælpe hinanden. Vigtigheden ved at tage et personligt ansvar for helheden. For hvis vi glemmer at passe på helheden, krakelerer vores grobund. Den skal passes og vandes, den skal varmes i solen. Men lige nu står masser af mennesker i skyggen skabt af finanskrisen. Lad os huske på, at vores demokratiske bund trives bedst med flest muligt mennesker ude i solen.

Dette gælder ikke kun finanskrisens skygge. Det gælder også mennesker, der lever i sygdommens skygge. Eller mennesker, der har svært ved at finde ud af, hvad meningen med samfundet er og som af den ene eller anden grund kommer udenfor de rammer, vores demokrati skaber.

Disse mennesker der havner i en skygge, har vi en tilbøjelighed til at dømme som uegnede for vores samfund. Men vores samfund er netop et samfund, hvor vi skal gøre plads til alle, der vil gøre en indsats. Det handler ikke om meninger. Det handler om, at vi lærer at udnytte hvert menneskes ressourcer, og lader dem føle sig som en del af samfundet: Uanset om de er blevet arbejdsløse på grund af finanskrisen, har været på kant med loven, er flygtet hertil eller har en sygdom der gør, at de ikke kan bidrage i det omfang, som mange andre kan.

For at skabe et stærkt samfund, må vi engagere os i at skabe et land, hvor vi alle hjælper til på den måde, vi bedst kan. Det hjælper ikke noget at sætte sig i sofaen med armene over kors og sige, at det er samfundets skyld, for det hjælper ingen. Det eneste der hjælper er at tage kampen op mod det, der nu engang er blevet ens livsvilkår. Når man beslutter sig for at prøve én gang til, så må fordømmelse ikke løbe foran, for så er kampen tabt på forhånd.

Det er ingen undskyldning at have haft en dårlig barndom. Det er ingen undskyldning at være indvandrer. Det er ingen undskyldning at have mødt de forkerte venner. For det er aldrig for sent at ændre sit liv, og det er en fælles opgave en give alle lige mulighed for at ændre det. Uden man dømmes af en hvilken som helst fortid. Fordømmelse og fordomme fastholder alt for mange mennesker i samfundets skygge – unødvendigt. Det er ægte ligestilling uanset køn: At give folk en oprigtig chance for skabe et godt liv. Uden vi fordømmer dem på grund af deres baggrund.

Et demokrati er afhængigt af, at vi tager stilling, at vi vedbliver at fokusere på det, vi synes er ideelt. Tiden ændres, det gør idealer også. Og lad dem endelig. For idet vi konkluderer et endelig facit, er vores udvikling sat i stå. Nye tanker, nye ideer, nye idealer er forudsætningen

for udvikling. Alle har bidrag, alle har ideer og idealer, alle har noget at bidrage med.
D 5. juni er den perfekte dag til at tage stilling: Hvad vil jeg bidrage med i vores demokrati?
Hvilke idealer har jeg lige nu? Og hvad vil jeg gøre for at opfylde dem?

Det er ikke vigtigt, om man går ind i politik, det er ikke vigtigt, hvordan man vælger at pleje vores demokrati. Men det står dog klart, at uden vi tager hånd om demokratiet i fællesskab, dør det.

Anna Zink Mortensen

1. r på VUC Sønderjylland

**[Oplysningsforbundet DEO](#) | Demokrati i Europa | Nordkystvejen 2F | 8961 Allingåbro | tlf. 70 26 36 66
| info@deo.dk**